

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Eius ingenium, & facundia. Capvt XXVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

folia ad Ioannem, quæ apud Ifidorum quoque legitur his ferme verbis.

Cum pulchram illam tuam, & elegantem orationem accepiffem, viris quibusdam, qui & ipsi sunt orationum opifices, atque archiæcti eam legi, quorum nullus omnino fuit, qui non gaudio subfiliet, & acclamarer, & ea omnia faceret, quæ homines admiratione perculli, & quasi attoniti facere solet. Ego igitur eo nomine vehementer lætor, quod ad forensem operam in qua arte specimen edis ingenij, demonstratiuum quoque dicendi genus adiunxeris. Atque te beatum duco, qui ad hunc modum laudare queas, & item eos qui talem facrum laudum præconem nacti sunt. Patrem scilicet qui imperium dedit, & filios qui acceperunt. Baronianus hanc orationem tantopere laudatam à Libanio, scriptam putat à Chrysofostomo in laudem Valentiniani senioris, & eius filio-Gratiani, atque Valentiniani, quo tempore Ioannes annum ferme ætatis vigefimum primu agebat.

Et primæ quidem illæ viſæ sunt, surgentis veluti ingenij faces, at postquam clariffima indoles cælestis sapientiæ nobilitata est instrumento, ea dixit, & scripsit quæ cum singulari admiratione memoria sæculorum intuebitur. Quis enim fecunditatem illam ingenij vehementer non miretur, cum Nicephorum Callistum audiat prædicantem, se mille Chrysofostomi libros legiffe, & Suidam afferentem eundem tot exarasse volumina, vt percenseri numerus facile non possit.

De eius stylo Anianus videtur præclare iudicasse cum dixit. Chrysofostomus illud quasi peculiare custodit, ac proprium, quod cum semper sollicitus sit, semper vigilans, & noxij stuporis inimicus, nusquam tamen eius oratio in pompam eleuatur dicentis, sed tota ad vtilitatem aptatur audientis. Est enim stylus ipse Ecclesiæ auribus accommodatus, priscum illud, sed eruditum dicendi genus exprimens, medius, æqualis, maturus, pudicus, alienus ab omni iniuriæ culpa, pompaque luxuria, non squallidus quidem, nec tamen floridus, non impolitus, sed neque nimia subtilitate limatus, non asperitate horridus, nec tamen amœnitare lasciuus, maximam vbique copiam, admirabilemque indicans facultatem, nusquam tamen ambitionem. Eo fit, vt eum magis simplex lector intelligat, & laudet disertus. Denique & S. Basili admirabilem

illam curam loquendi, & plausibilem Antiochi pompam, & sublimem illum Gregorij cothurnum facile intelligas, hac Ioannis mediocritate superata.

Hæc ille appositè quidem & verè, hanc enim dicendi rationem præcipuè confectatus est Chrysofostomus, quamquam si propius rem considerare velimus, nullum præfecto inuenimus genus eloquentiæ, nullam elocutionis virtutem, in qua non sit eximie versatus, quod lubet aliquot eius exemplis comprobare.

Chrysofostomi grauitas in dicendo.

CAPVT XXVIII.

Lumen illud beatæ orationis Chrysofostomi semper magis cordi fuit, quam in conciso dicendi genere contorta sententiarum grauitas: neque tamen omnino hac eloquentiæ forma caruit, sed cum apud Principes viros agendum fuit, in ponderosam sententiarum densitatem orationem collegit. Tali sunt quæ contra Cainam fertur ingenti animo dixisse. Erras Caina si amicitiam Imperatoris in tuæ impietatis satellitium conuertis. Non licet Imperatori facere quod petis, non licet ei, qui pietatem colere instituat, contra sanctissimas religiones aliquid moliri. Templum tibi in vrbe dari postulas? En tibi apertum est, ingredi, preces funde, nemo prohibet.

Sed alterius es sectæ, (inquis) & adæ sacra tibi opus est, in qua cum tuo comitatu rebus diuinis opereris. Quo nomine hoc requiris? Maiora sunt ea scilicet quæ pro imperio militiæ gessisti, quam quibus tan illum gratiæ denegetur. Tu igitur nihil te præmiorum putas dignum his rebus gestis accepisse. Vnde hæc Ducis dignitas? vnde nomen Consulatus? Nihil dico insultandi causa, sed tamen modestiæ tuæ est cogitare quis nunc sis, quis olim fueris; quæ antea tibi egestas, quæ nunc rerum omnium abundantia, & vt paucis dicam, quo nunc cultu incedas, & quibus antea vestimenti indurus Istrum traieceris. Si tuorum officiorum meministi, tot vero beneficiorum es oblitus, ingratus es.

Hæc planè sapiunt mentem excelsam, grauissimisque cogitationibus exaggeratam, nec minus habent noxijs, & grauitatis, quæ apud

Anianus ad Hieronimum Episcopum. vixit an. 400. vide Sigebertum.

Expressa
is qua
Theodor.
habet l. 1, c.
32.